

Reikalavimai subjektams, siekiantiems auginti ir parduoti daigus

Daigų auginimo įmonių patvirtinimas

Prieš pradėdami gaminti daigus, gamintojai privalo užsiregistruoti Valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje (VMVT direktoriaus 2008 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. B1-527 „Dėl maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo ir registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“). Maisto tvarkymo subjektas kreipiasi į teritorinę VMVT, kurios kontroliuojamoje teritorijoje vykdo veiklą. Patvirtinant daigų gamintoją, patikrinama, ar vykdoma veikla atitinka Reglamento (EB) Nr. 852/2004 dėl maisto produktų higienos I priedo A dalyje išdėstytų higienos nuostatas ir Komisijos reglamento (ES) Nr. 210/2013 priede nustatytų reikalavimus.

Daigų gamintojai turi užtikrinti, kad jų gaminami daigai būtų apsaugoti nuo taršos.

Daigų auginimą reglamentuojantys specialieji teisės aktai:

- Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 208/2013 dėl daigų ir sėklų daigams auginti atsekamumo reikalavimų

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1573643298657&uri=CELEX:32013R0208>

- Komisijos reglamentas (ES) Nr. 209/2013 dėl daigų mikrobiologinių kriterijų ir naminių paukščių skerdenėlių ir šviežios paukštienos mėginių ėmimo taisyklių

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1573643386739&uri=CELEX:32013R0209>

- Komisijos reglamentas (ES) Nr. 210/2013 dėl daigus auginančių įmonių patvirtinimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 852/2004

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1573643434603&uri=CELEX:32013R0210>

- Komisijos reglamentas (ES) Nr. 211/2013 dėl į Sąjungą importuojamų daigų ir sėklų daigams auginti sertifikavimo reikalavimų

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1573643464553&uri=CELEX:02013R0211-20140716>

Apibrēzimai

Daiginant sēklas gaunami šie produkti:

<p>Daigai – daiginant sēklas ir joms vystantis vandenijē ar kitojē terpējē gaunamas produkts, kurio derlius nuimamas iki išsivystant tikriesiems lapams kuris yra skirtas vartoti visas, įskaitant sēklā</p>	
<p>Ūgliai – daigintos sēklos, gaunamos daiginant sēklas, kol jos išsivysto iki žalio ūglio su labai jaunais lapeliais ir (arba) skilčialapiais. Gamybos proceso pabaigojē nuimamas ūglių ir lapų derlius ir galutiniame produkte nebūna nei sēklų luobelijų, nei šaknų</p>	
<p>Mikrožalumynai (pipirnės) – daigintos sēklos, kurios gaunamos dirvožemyjē arba hidroponiniame substrate daiginant tipiškas sēklas, kol jos išsivysto iki žalio ūglio su labai jaunais lapeliais ir (arba) skilčialapiais. Parduodamos su visomis augalo dalimis substrate arba dirvožemyjē, kuriame jos augintos.</p>	

Sēklų žaliavos kontrolė

Vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 178/2002 nuostatomis maisto produktų gamintojai įsipareigoję rinkai pateikti tik saugius produktus. Daigų gamintojai laikomi atsakingais už bet kokią taršą, atsiradusią ankstesniuose tiekimo grandinės etapuose, prieš sēklų partijoms patenkant į įmonės, kurioje daiginamos sēklos, patalpas. Todėl daigų gamintojai sēklas turėtų pirkti tik iš patikimų tiekėjų, kurie įgyvendino procedūras, kuriomis užtikrinama, kad gaminant sēklas būtų laikomasi tinkamos higienos reikalavimų, taip pat užtikrinamas sēklų partijų atsekamumas.

Daigų gamintojai turėtų pirkti tik tokias sēklas, kurios buvo auginamos taip, kad taršos patogenais pavojus būtų kuo mažesnis (sēklos turėtų atitikti savo paskirtį, t.y. – skirtos daigams daiginti).

Atsekamumas

Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 208/2013 nustatyti konkretūs daiginti skirtų sėklų ir daigų atsekamumo reikalavimai. Daigų gamintojai turėtų įdiegti sistemą, kuri užtikrintų sėklų partijų atsekamumą nuo patekimo į įmonę iki daigų išsiuntimo. Užtikrinant tiek daigų, tiek sėklų daigams auginti atsekamumą visuose jų gamybos ir platinimo etapuose turi būti žinomi daigus ir sėklas daigams auginti platintojo arba gamintojo ir šių produktų gavėjo pavadinimai ir adresai.

Maisto tvarkymo subjektai taip pat užtikrina, kad maisto tvarkymo subjektui, kuriam tiekiamos sėklos ar daigai, būtų perduodama informacija, kuri yra būtina siekiant laikytis šių nuostatų ((ES) Nr. 208/2013 3 straipsnis 1 dalis):

- a) tikslus sėklų ar daigų aprašas, įskaitant taksonominį augalo pavadinimą;
- b) tiekiamų sėklų ar daigų kiekis;
- c) jei sėklas ar daigus išsiuntė kitas maisto ūkio subjektas:
  - i) sėklas ar daigus išsiuntusio maisto ūkio subjekto pavadinimas ir adresas,
  - ii) siuntėjo (savininko), jei jis nėra tas pats sėklas ar daigus išsiuntęs maisto ūkio subjektas, pavadinimas ir adresas;
- d) maisto ūkio subjekto, kuriam sėklos ar daigai išsiųsti, pavadinimas ir adresas;
- e) siuntėjo (savininko), jeigu jis nėra tas pats maisto ūkio subjektas, kuriam sėklos ar daigai išsiųsti, pavadinimas ir adresas;
- f) atitinkamas partijos identifikacinis numeris;
- g) išsiuntimo data.

Ši informacija turi būti nuolat atnaujinama ir saugoma pakankamai laiko po to, kai galima pagrįstai manyti, kad daigai yra suvartoti.

Importas

Jeigu daigai arba sėklos daigams auginti yra ES nepriklausančių šalių kilmės, kiekvieną daigų ar sėklų daigams auginti siuntą turi lydėti importo sertifikatas, kurio forma nustatyta 2013 m. kovo 11 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 211/2013. Sertifikatas turi būti pateiktas jį išdavusios šalies oficialia kalba ir priimančiosios šalies kalba. Sertifikate turi būti pažymėta - importuojamų daigų atveju, jog šie buvo užauginti įmonėse, patvirtintose laikantis Komisijos reglamento (ES) Nr. 210/2013 2 straipsnyje nustatytų reikalavimų, ir jie atitinka 2005 m. lapkričio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2073/2005 dėl maisto produktų mikrobiologinių kriterijų I priede nustatytus mikrobiologinius kriterijus, o importuojamų sėklų daigams auginti atveju, jog šios užaugintos laikantis Reglamento (ES) Nr. 852/2004 1 priedo A dalyje nustatytų reikalavimų. Jeigu daigai ar sėklos daigams auginti užauginti ES valstybėje narėje sertifikatas nėra išduodamas.

Jeigu daigų gamintojai parduoda sėklų partijas kitam daigų gamintojui, kad jos būtų daiginamos toje įmonėje, prie kiekvienos sėklų partijos turi būti pridėta atitinkamo importo sertifikato

kopija. Jeigu ES nepriklausančios šalies kilmės sėklų partija neturi šio sertifikato, jos negalima naudoti maistui skirtiems daigams auginti. Sertifikato originalas laikomas kartu su siuntas, kol ji nepasiekia sertifikate nurodytos paskirties vietos. Jei siunta dalijama į kelias dalis, kartu su visomis siuntos dalimis pateikiama sertifikato kopija.

Savikontrolės tyrimai

- Vadovaujantis Komisijos reglamento (EB) Nr. 2073/2005 dėl maisto produktų mikrobiologinių kriterijų I priedo 3 skyriaus 3.3 skirsnio A dalies 1 punktu „Daigus auginantys maisto ūkio subjektai atlieka visų sėklų partijų tipinio mėginio preliminarų tyrimą...

...Atlikdamas preliminarų tyrimą maisto ūkio subjektas tipinio mėginio sėklas turi daiginti tomis pačiomis sąlygomis, kokiomis bus daiginamos likusios partiją sudarančios sėklos“

- A dalies 3 punktu „Daigus auginantys maisto ūkio subjektai mėginius mikrobiologiniams tyrimams ima mažiausiai kartą per mėnesį, etape, kuriame tikimybė rasti šiga toksiną gaminančias *E. coli* bakterijas (STEC) ir *Salmonella spp* yra didžiausia, tačiau ne anksčiau kaip praėjus 48 valandoms nuo dygimo pradžios“.

Pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 2073/2005 nuostatas gamintojai taip pat privalo tirti ir daigus, kai jie pateikiami rinkai tinkamumo vartoti laikotarpiu. Daigai, ne rečiau kaip kartą per mėnesį turi būti tiriama dėl šiga toksiną gaminančių *E. coli* bakterijų (STEC) ir *Salmonella spp*. Daigai pat tiriama dėl *Listeria monocytogenes*. Šių tyrimų nereikia atlikti su kiekviena partija, bet tai turėtų būti daroma reguliariai; šie tyrimai taip pat atliekami siekiant įvertinti gerąją praktiką.

Reglamente (EB) Nr. 2073/2005 numatytos išimtys dėl mikrobiologinių tyrimų atlikimo

- I priedo 3 skyriaus 3.3. skirsnio B dalimi „Remiantis šiomis sąlygomis ir leidus kompetentingai institucijai, daigus auginantys maisto ūkio subjektams gali būti leidžiama netaikyti šio skirsnio A dalies 1 punkte nustatyto reikalavimo imti mėginius:
  - a) kompetentinga institucija įsitikina, kad maisto ūkio subjektas toje įstaigoje įdiegė maisto saugos valdymo sistemą, į kurią gali būti įtraukti etapai, kuriais mažinamas mikrobiologinis pavojus, taip pat
  - b) ankstesniais duomenimis patvirtinta, kad mažiausiai šešis mėnesius iš eilės prieš leidimo suteikimą visos įmonėje išaugintų skirtingų rūšių daigų siuntos atitiko 1 skyriaus 1.18 ir 1.29 eilutėse nustatytus maisto saugos kriterijus.“

Tuo tarpu išimčių dėl daigų mikrobiologinių tyrimų atlikimo Reglamente (EB) Nr. 2073/2005 nėra numatyta.

Ženklavimo reikalavimai

Šie produktai turi būti paženklinti vadovaujantis 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams <...> (OL 2011 L 304, p. 18). Daiginti skirtų sėklų ženklavimo etiketėje turi būti aiškiai nurodyta sėklų paskirtis pvz.: „Sėklos skirtos daiginti“, „Sėklos daiginimui“, „Sėklos daigams auginti“ ir pan. vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 208/13 3 straipsnio 1 punkto a) dalimi „tikslus sėklų ar daigų aprašas, įskaitant taksonominį augalo pavadinimą“.

Naudingos nuorodos:

1. ESSA daigų ir daiginti skirtų sėklų gamybos higienos gairės

<http://sproutedseeds.eu/wp-content/uploads/2016/10/SANTE-2017-10151-00-00-LT-TRA-00.pdf>